

- 32 Si expressim convenerit, ut uxor aut res dotales, aut pretium exigat, non censetur venditio celebrata ex estimatione.
- 33 Nequit maritus in hac specie absque uxoris consensu dotalia alienare.
- 34 Maritus restituit integrum pretium dotis æstimatæ, etiamsi uxor res per usum deteriores redderet, aut exstingueret.
- 35 Apud nos unde resarciatur damnum contingens in rebus dotalibus, durante matrimonio.
- 36 Si in dotem tradantur res, quæ pondere, numero, aut mensura consistunt, quid actum intelligatur.
- 37 Si in instrumento enunciatur, dotem tradi æstimatam, cum de taxatione non appareat, dos inæstimata iudicabitur, & num. 41. ubi contrarium sustinetur & num. 42.
- 38 Lex Quidam 96. §. Si tibi servus, de legat. 1. interpretatur.
- 39 Debitor quantitatis respectu certæ speciei, hac percunte, liberatur.
- 40 Lex Vir uxori, de dot. præleg. intelligitur.
- 43 Dotis æstimatio an faciat emptionem, marito inopiâ laborante sub tempore traditionis, & num. 44.
- 46 Si maritus, qui æstimatam recepit dotem, non sit solvendo tempore restitutionis, mulieri datur utilis rei vendicatio pro rebus extantibus ex dote: quod ampliatur, num. 47.
- 46 Utrum jus idem heredibus mulieris tribuatur.
- 48 Mulier vindicans rem dotalem in præmissis casu per tertium possessorem, pretio oblato, excluditur.
- 49 Aliud erit, si mulier egerit ad dotem, durante matrimonio, propter viri egestatem.
- 50 An æstimatio producat emptionem, interveniente in pretio lesione.
- 51 In dotis constitutione adhuc pro modica lesione comperit actio ad supplementum.
- 52 Mulier minor an possit dotem æstimatam in immobilibus viro constituere sine juris solemnitatibus, & num. 53.
- 54 Quid de mobilibus pretiosis.
- 55 Mulier minor si dotem ex immobilibus dederit æstimatam, non adhibita solemnitate, poterit soluto matrimonio aut res, aut æstimationem exigere.
- 56 Ecclesia potest agere ad implementum contractus irriti ob defectum solemnitatis.
- 57 Quisque renuncians nullitati pro se introductæ, potest ratum habere contractum nullum, ac petere ut illi aliter contrahens stet.
- 58 Contractus interveniente dolo causam illi præstante inicus sustinetur ex voluntate patientis dolum.
- 59 Quoties actum non est expressè, ut dos recipiatur æstimata, si mulier minor, omissa solemnitate, dederit immobilia, taxatio non facit emptionem, & ad alium effectum præsumitur facta.
- 60 Hoc casu mulieri incumbit probare (si sua intercessit) æstimationem factam, ut bona in virum transirent, quod ex modo utendi conjectari poterit.
- 61 Ut æstimatio operetur emptionem, quo tempore fieri debeat.
- 62 Dotis æstimatio facit emptionem, etsi res dotales absint.
- 63 Dominium non transit ad emptorem venditione perfecta, nisi subsequatur traditio. Limitatur ibi, & opus est, ut pecunia pretii fiat accipientis, ibid.
- 64 Per æstimationem non transfertur dominium rerum dotalium in maritum, sed traditione opus est.

CAPUT XXVIII.

Ad Num. 1.

Æstimatio eorum, quæ in dotem traduntur, aliquoties fit ut venditio contrahatur, aliquoties ut constet de singulorum pretio, ut si aliqua percant, quæ maritus supplere teneatur, opus non sit valorem probare, l. Si inter virum 21. D. de jur. dot. Ant. Gom. in l. 50. Tauri, num. 44. vers. Quod tamen intellige, Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 426. num. 4. Fontanell. de pact. nuptial. claus. 5. gloss. 8. part. 13. num. 7. Fachin. controvers. lib. 12. cap. 74. vers. Tertio quia. Amat. cum plurimis variar. resol. 49. num. 4. & 5.

Evenit ut de dotis æstimatione per instrumentum appareat, ejus causâ latente. Et quoniam plurimum interest, an emptio per æstimationem contracta censetur, necne, id oportet investigare. Igitur in dubio præsumitur maritus bona dotalia, quæ æstimata accepit, tacite sibi emisse. Greg. Lop. in l. 18. gloss. 2. tit. 11. part. 4. Petr. Barbosa in l. Æstimatis, ff. solut. matrim. num. 3. Cancr. variar. part. 1. cap. 9. num. 122. Mascard. de probat. concl. 663. num. 8. Menoch. lib. 3. præf. 74. num. 3. Ursill. ad Afflict. decis. 270. num. 2. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 12. tit. 28. num. 4. & alii ferè innumeri apud Merlin. de pignor. lib. 2. quest. 19. num. 2. Aug. Barbosa collect. l. Quoties, C. de jur. dot. ac Hermos. in l. 22. gloss. 5. num. 21. tit. 5. part. 5. quod nedum favore dotis in dict. l. Quoties, constitutum est, nam mulieris interest bona dotalia in virum transferri, ut ipse periculo eorum subiciatur, Cujac. lib. 6. q. Pauli in l. 70. ff. solut. matrim. Petr. Barbosa num. 5. sed etiam quia regulariter in omnibus æstimationem venditionis causâ fieri creditur, nisi aliud constet. Aug. Barbosa alios referens collect. l. Si inter virum, num. 4. C. de jur. dot. Mascard. cum pluribus sup. num. 1. Menoch. sup. præf. 34. num. 4.

Attamen si dubitetur, an æstimatio intercefferit, facta non præsumitur, Cujac. ubi proxime, Merlin. num. 107. qui num. 44. aliud sentire videtur favore mulieris.

Vers. Primum etenim.

Si dos constituatur eo pacto, ut res dotales per arbitros æstimentur, æstimata iudicabitur, ac venditio contracta, etsi nunquam arbitrium accedat; nam boni viri iudicio pretium assignatum intelligitur juxta tempus dotis receptæ. Tusch. lit. E. concl. 623. num. 17. Mascard. num. 5. Ursill. n. 4. Menoch. num. 5. Giurba ad consuet. Messan. cap. 25. num. 8. Trentac. variar. lib. 3. tit. de jur. dot. resol. 1. num. 4. Aug. Barbosa collect. d. l. Quoties, num. 3. de quo contra sentiunt Mantic. d. tit. 28. num. 9. vers. Sed considera. Petr. Barbosa num. 51. & Merlin. num. 41. ubi distinguit limitans conclusionem, ut non procedat quoties certi designantur arbitri, qui munus suum non subiverunt.

Sed communi sententiæ ut consulari asserendum est, quod etsi in contractu venditionis, si pretium conferatur in arbitrium tertii, qui tenuit, aut nequivit constituere, actus irritus habeatur, l. fin. C. de contr. empt. Anton. Gom. variar. lib. 2. cap. 2. num. 9. Hermos. in l. 9. gloss. 3. in fin. tit. 5. p. 5. Pichard. in S. Pretium, num. 34. Inst. de emptio.

Eucleatus, & auctus. Cap. XXVIII.

Ad Num. 3.

Emptio, nihilominus id favore dotis in ea non procedit; nam ut præmissi num. 2. utilius est mulieri, si æstimata tradatur: sed altera specialitatis ratio reperitur, cum cæteri, non subsistente venditione, propria retineant, quæ distrahere intendebant: non sic mulier, cui non licet bona dotalia à viro recuperare, matrimonio constante; idcirco æquitati congruit, ut conventio de dote æstimata tradenda, eo modo quo possit, sustineatur, pretio pro boni viri arbitrio constituto: quod in hujusmodi contractibus maxime locum obtinet, l. Fure succursus 7. §. fin. de jur. dot. alioqui mulier decepta verteretur in damno, si res dotales casu perirent apud virum.

Vers. Secundo apparet.

Si marito tradatur fundus pro pecunia sibi in dotem promissa, emptio contrahitur, & dos æstimata habetur, solutoque matrimonio non fundus, sed quantitas debet restitui, cum ille dotalis non fiat. Merlin. d. quest. 19. num. 33. & 47. cum seqq. Menoch. lib. 3. præf. 74. num. 6. Fachin. controvers. lib. 12. cap. 74. vers. primo quia. Giurb. sup. n. 11. Trentacinq. num. 13. Gratian. discept. cap. 38. num. 29. Aug. Barbosa ubi proxime, Molin. d. disp. 426. num. 12. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 8. part. 13. num. 26. Azeved. in l. 35. num. 8. tit. 18. lib. 9. Recop. Leotard. de usur. quest. 78. num. 53. Quod ampliatur etsi expressim adjiciatur, quod fundus dotalis existat, quia id accipitur improprie, ut maneat speciali hypotheca affectus pro dotis securitate. Fachin. d. cap. 74. vers. Ad evitandas, Merlin. num. 63. ubi alii. Simili modo si promittantur marito mille solvenda in ædibus, vel aliis immobilibus, dos æstimata censetur, & ille poterit vel quantitatem reddendo liberari. Merlin. num. 87. Fontanell. num. 74. At restringi poterit conclusio principalis, si considerabilis reperiretur excessus inter pretium fundi, & dotis quantitatem, quia venditio non præsumeretur, ex infra dicendis num. 50.

Vers. Tertio, quod mihi.

Si qua mulier priori marito mille in dotem dedisset, & secundo nubens posteriori dotem non expressa quantitate promiserit, cui fundum tradidit, tacita emptio contrahitur, fundusque pro mille æstimatus habetur, de quo Merlin. à num. 31. Menoch. num. 7. Mantic. de tacit. convent. lib. 12. tit. 28. num. 8. Idem juris erit, si easdem res, quas marito æstimatas in dotem concesserat, secundo viro simpliciter tribuit, nulla taxatione præmissa. Trentacinq. num. 8. Merlin. num. 34. Giurb. ad consuet. Messan. cap. 15. gloss. 5. num. 13.

Ad Num. 2.

Si res æstimatæ transferantur cum pacto ut maritus eas reddere debeat his modis, & formis, quibus sunt traditæ, emptio nihilominus earundem facta intelligitur, ac vir pretium persolvens liberabitur. Trentacinq. num. 12. Mantic. num. 6. Sed hanc sententiam valde periculosum asseruit Merlin. num. 26. & 27. à qua recedunt Petr. Barbosa in l. æstimatis, num. 31. solar. matrim. Fontanell. num. 33. qui distinguunt, nam si promiserit vir res dotales eisdem formis restituere, emptio non contrahitur: secus si dotem ita reddere polliceatur.

D. de Faria Covar. Enucl.

Cum æstimatio rerum dotalium ad diversum finem fieri soleat, per illam non inducitur emptio quoties ex conjecturis deprehendatur aliam fuisse mentem contrahentium: quapropter dos inæstimata reputabitur, quanquam rebus dotalibus pretium assignetur. Menoch. num. 15. Trentacinq. sup. lib. 3. tit. de jur. dot. resol. 1. num. 24. Merlin. de pignor. lib. 2. quest. 19. num. 11. Giurb. sup. gloss. 1. num. 19. Mantic. num. 17. Tusch. lit. E. concl. 672. num. 39. Fontanell. num. 30. vers. Dixi quod, Fachin. de cap. 74. vers. Nec obstat, & alii per plures apud Amat. variar. resol. 49. num. 5. Hinc est, ut si saltem per semiplenam probationem appareret æstimatio ad alium effectum facta, non præsumeretur dotalium bonorum venditio. Fontan. ubi proxime, Merlin. num. 107. Ex quibus conjecturis videatur æstimatio adhibita ad alium finem, & non ut emptionem operetur, jam liquebit per subsequentes resolutiones.

Ad Num. 4.

Quoties convenit, ut extincto matrimonio, res dotales æstimatæ pro eodem reddantur pretio, nec dos æstimata, nec emptio contracta censetur. Menoch. num. 16. Merlin. num. 12. Trentacinq. num. 20. Mascard. de probat. concl. 663. num. 17. Tusch. num. 22. Cancr. variar. part. 1. cap. 9. num. 122. vers. In ista materia. Mantic. num. 19. Petr. Barbosa num. 35. August. Barbosa collect. l. Quoties, num. 3. C. de jur. dot. De hujus conventionis effectu inferius agendum, num. 19.

Ibi: Tenetur tamen maritus.

Ex pacto proximo maritus obligatur ad rerum dotalium deteriorationem, etiam quæ evenerit levissimâ culpâ, ut visum est Paulo Castrensi, cui noster Præses ad stipulatur. Menoch. num. 17. & alii ex pronuper laudatis assentiuntur. Verum merito contra tenet Petr. Barbosa num. 36. nam ex natura contractus vir solum de levi culpa tenetur, non de levissima, ut D. Covar. hic docet. Petr. Barbosa num. 35. Molin. d. disp. 426. num. 2. quod effugium inventum constat ob difficile Javoleni responsum in l. In is. 67. §. Mancipia, ff. solut. matrim. de cuius interpretatione mox differendum. Sed nullo jure, aut probabili ratione fulcitur, quod maritus ex præfata pactione strictius obligetur.

Nec urget si quis dixerit, quod si maritus non astringeretur magis quam secundum naturam dotalis contractus, pactum illud nihil operaretur; nam satis pactum operatur, cum per ipsum apparuerit dotem non tradi æstimatam, quo sublato, æstimatio proculdubio faceret emptionem, ad quem effectum fuit additum, non ut virum ita obligaret, ut detrimentum ex levissima culpa in rebus dotalibus sustineret.

Vers. Unde inferitur ad intellectum.

Non pauci in percipiendo intellectu dicti §. Mancipia, insudavere, quos laudat Petr. Barbosa num. 36. cui labori & ipse sedulus incubuit, & communiter placet quod D. Covar. vias hic tradidit, ut scilicet maritus non teneatur, si mancipia dotalia absque ulla ipsius culpa perirent; nam etsi Con-

sultus expresserit, periculum mariti esse, id ita accipi debet, modo aliqua culpa, vel levissima ejus intercesserit: quod roborari poterit ex singulari textu, juncta glossa finali in l. Opus 39. ff. locat.

13 Verum enimvero inficiari nequit, quin per præfatam interpretationem vis inferatur textus literæ, ideo aliquandiu remorari nos oportet. Ait Javolenus: *Mancipia in dotem æstimata accepisti, pactum conventum deinde factum est, ut divortio facto, tantidem æstimata redderes; nec de partu dotalium ancillarum mentio facta est. Manebit, inquit Labeo, parvus tuus, quia is pro periculo mancipiorum penes te esse debet.* Constat ex contextu, mancipiorum periculum absolute ad virum spectare, etsi intervenerit conventio, ut pro eadem æstimatio, separato conjugio, redderentur, cum contrarium jure competentum apud omnes habeatur: quapropter Castrensis à proprietate verborum recedens, proximè traditam solutionem excogitavit de levissima culpa mariti, quem rectè impugnat Petr. Barbosa, cum periculum ad aliquem spectare censetur, si casibus fortuitis sit obnoxius: & quoties aliquis periculum suscipit, ad damnum etiam casu contingens obligatur, l. Si rem. 19. §. Si cum mihi, de præscr. verb. Pichard. in §. Item is cui, Inst. quib. mod. re cont. oblig. num. 53. Petr. Barbosa ubi proximè. Inde res post perfectam venditionem extincta emptori perit, etsi culpa ejus non intervenerit, tit. de peric. & comm. rei vend. §. Cum autem, Inst. de empr. & vendit. Inde res quælibet domino suo perit absque facto, seu culpa ipsius, l. Incendium 11. C. si cert. petat. l. Pignus 9. de pignor. actio. l. 20. tit. 13. p. 5. quod & innumeris roborari possit.

14 Hoc eo vel maximè in specie dicti §. Mancipia, locum debet habere, quia agit de acquisitione partus ancillæ, quæ in conflictu edendi naturaliter mortis exponitur periculo, quod nisi suscepisset maritus, non tribueretur commodum nati ex ancilla: unde liquet Javolenum culpæ levis, aut levissimæ viri non meminisse, sed de proprio periculo cogitasse, ut partus dominium ad maritum attingere decideret, juxta rationem naturalem legis secundum naturam 10. de reg. jur. Alioqui admittit Castrensis opinione, evidens posset iniquitas resultare. Ponamus ex partu ancillam obiisse, superflite filio, hic ex Javoleno lucro mariti cederet, uxore jacturam defunctæ sustinente.

15 Quibus perpensis, mihi videbatur in casu §. Mancipia, omne periculum ad virum spectare, unde si ancilla inter enitendum decederet, maritus pretium perolvere cogere, quod etiam præstaret, etsi cætera mancipia casu perirent. Et hæc Javoleni expressa decisio congruit communibus juris principis; nam dos fuit æstimata, ac tacite celebrata venditio, quamvis pactum adjectum de reddendis mancipiis pro eodem pretio. Ratio est, quia ejusmodi conventio cum supervenerit ex intervallo post dotalium contractum perfectum, ut patet ibi, *Pactum conventum deinde factum est*; non valuit immutare naturam illius, nec dotem æstimatam ad inæstimatam reducere, ad quod expressa novatio desideratur, quæ in dubio non præsumitur, l. fin. C. de novat. ubi notatur. Merlin. de pignor. lib. 2. quæst. 19. num. 48. & 64. Fachin. contrav. lib. 12. cap. 74. vers. At hoc dici non potest, qui cum pluribus docens, quod semel dos constituta, æstimata, sive inæstimata, sic permanet, nec immutatur per pactum, vel actum subsequentem. Idem suaderet ex communi resolutione, quæ habet ut si fundus

detur in dotem inæstimatus, ita permaneat, quam postea fiat ejus æstimatio, quæ non facit emptionem, ut faceret si à principio æstimaretur. Mascard. de probat. concl. 663. num. 14. Merlin. num. 63. Petr. Barbosa in l. Æstimatis, num. 25. ff. solut. matrim. Fontanell. de pact. nuptial. claus. 5. gloss. 8. part. 13. num. 36. Menoch. lib. 3. præf. 74. num. 24. Cum igitur à principio dos traderetur æstimata, sic post actum perstitit, non obstante illo de restituendis tantidem æstimatis mancipiis; unde nil mirum si periculum maritus sustineat, præsertim cum non implicet & dotem æstimatam retinere, & obligari ad reddenda mancipia, soluto matrimonio pro eodem pretio, ut probat Surd. conf. 225. num. 1.

Nec refragatur lex Si inter virum. 21. C. de jur. dot. qua idemmet decipitur casus, & cavetur per pactum de reddendis rebus dotalibus æstimatis pro eodem pretio emtionem impediri, ita ut ipsæ maneat dotalis, ac consequenter periculum ad uxorem pertinebit. Cui satisfieri in difficili non est, si constituamus discrimen inter pactum istud in contenti appositum, ac ex intervallo, quod hoc modo fuit additum in Mancipia, ut advertit Petr. Barbosa num. 37. Cumque jam æstimatio suum produxisset effectum, mancipiorum scilicet emtionem, dosque æstimata fuisset constituta, hæc non poterunt per pactum postea conventum retractari, sicut nuper ostendimus.

At in casu dictæ legis Si inter, à principio convenit inter contrahentes, ut dotalis res æstimata viro traderetur cum onere restituendi illas, soluto matrimonio, pro eadem æstimatio: & pactum hoc ita contractum informavit, ut non obstante taxatione, dos inæstimata consisteret, ac emptio non censetur contracta, prout eveniret si id non adjectum: etenim pacta, quæ contractibus insunt, eis legem, & formam præstant, l. Contractus 23. de reg. jur. quem effectum minimè operantur post perfectos contractus ex intervallo addita. Ideo autem conventio illa de restitutione dotalium emtionem, quia eam fuisse mentem contrahentium jure præsumitur, ex eo quod mulier affectionem ad res proprias sic pacifcens demonstravit: unde verosimile non est, ut dominium à se abdicare vellet, illud in virum transferens, quæ sibi dotalia bona conservare cupiebat, l. Non vult. 6. de reg. jur. propter quam conjecturam æstimatio emtionem facere non valuit, quoniam ad alium finem intervenisse censetur, secundum tradita n. 8. & ita exprimitur in d. l. Si inter.

Ex quibus tandem concluditur, quod pactum de reddendis dotalibus pro eodem pretio, si incontenti opponatur, emtionem excludit, dotemque, etsi intervenerit æstimatio, inæstimatam constituit, dicit. l. Si inter virum. Sed si ex intervallo adjiciatur, dos quæ antea æstimata fuit data, suam naturam retinet, unde maritum rerum periculum sustinere constat, d. §. Mancipia. Sic, ni fallor, hæc leges, quæ oppositæ putantur, maneat abque violentia concordæ.

Verf. Hinc etiam constat.

Effectus conventionis de reddendis quæ vir in dotem accepit pro eodem pretio dissoluto consortio, hic juxta commune Interpretum placitum refertur, scilicet quod res extantes omnino uxori, vel hæredibus illius restituantur, & si quæ culpâ etiam

etiam levissimâ viri deteriores reperiantur, ipse damnum resarcire compellitur. Si verò aliqua peccierint, mulier jacturam patitur, nisi dolo, aut culpâ viri interitus contigerit; nam hic pretium exfolvet secundum factam æstimationem de quo laudati supra, num. 9. quibus junges Petr. Greg. Synagmat. lib. 9. cap. 18. num. 2. Fontan. supra, claus. 5. gloss. 8. part. 13. num. 32.

20 Sed ut consequenter ad ea, quæ præmissimus, procedamus, asserere oportet, ex illa pactioe maritum non adstringi magis, aut aliter ad damnum in rebus dotalibus contingens, quam ex natura contractus teneretur, cum hoc non intendatur per ejusmodi pactum, sed solum rerum dotalium penes uxorem post solutum consortium retentio. Igitur aut ita à principio convenit, & dos inæstimata censetur, quia per pactum illud impeditur emtio, & domini in virum translatio, d. l. Si inter virum, Petr. Gregor. ubi proximè: unde maritus res extantes reddens, cum matrimonio extinguitur, liberatur, nisi aliqua peccierit aut deteriores existant dolo vel culpa levi ipsius, non levissima, secundum contractus dotalis naturam. Autidem pactum additur, jam perfecto contractu, ac præcedente æstimatio; & tunc periculum omnino ad maritum spectabit, qui æstimatam dotem recepit, prout eveniret si ea conventio de restitutione rerum dotalium nunquam intervenisset. Quæ omnia procedunt juxta regulas contractus dotalis, cum dos æstimata, vel inæstimata recipitur, l. Plerumque 11. de jur. dot. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 426. num. 5. & 6. Petr. Gregor. ubi proximè, nihil pacto influente quoad mariti obligationem, licet per illud dos inæstimata fiat, quæ aliàs æstimata censetur.

21 Cum de periculo rerum dotalium sermone habeamus, meminisse oportet, illud incipere à die initi matrimonii, quanquam dos antea fuerit tradita: idemque de earum argumento dicendum, d. l. Plerumque, §. Si ante l. 18. tit. 11. p. 4. ubi Greg. Lop. gloss. 4. Petr. Barbosa in l. Æstimatis, n. 5. ff. solut. matrim. Molin. n. 8. Dubium tamen est, an inspicendum tempus contracti matrimonii solemnitatis nuptiarum, ductionis uxoris in domum, aut copulæ carnalis, de quo Gregor. Lop. In hoc differt tacita emptio, quæ contractui dotali inest, à cæteris; nam in his periculum, & commodum venditione perfecta attinet ad emptorem, sicut prænotatur num. 13. Sed emptio, quæ per æstimationem fit, habet tacitam conditionem, sicut ipsa dotis constitutio, si nuptiæ sequantur, sine quibus illa nequit consistere. Dixi variat. lib. 1. cap. 7. num. 15. Est & aliud discrimen, nam ex hac venditione gabella non debetur, l. 35. tit. 18. lib. 9. Recop. ubi Azev. num. 4. Molin. sup. num. 12. Lassart. de decim. vendit. cap. 20. num. 36. Bolannos commerc. terrest. lib. 1. cap. 14. num. 29. quod procedit etsi post promissam pecuniam in dotem fundus, vel res alia detur in solutum: & ita tenet Azeved. contra Lassart.

Verf. Secundo deducitur.

22 Quoties res præmissa æstimatio, in dotem traduntur ea conventionem, ut ipsæ res dotalis, rescisso matrimonii vinculo restituantur, habita ratione augmenti, ac diminutionis, nec æstimatio facit emptionem, nec dos æstimata censetur. Greg. Lop. in l. 9. gloss. 2. tit. 11. p. 4. Tusch. lit. E, concl.

672. num. 24. Trentacinq. variat. lib. 3. tit. de jur. dot. resol. 1. num. 21. Merlin. de pignor. lib. 2. quæst. 19. num. 76. Menoch. lib. 3. præf. 74. num. 18. Mantica. de tacit. convent. lib. 12. tit. 28. num. 19. Petr. Barbosa sup. num. 40. August. Barb. collect. l. Si inter virum, num. 3. C. de jur. dot. cujus pactio nis effectus est, ut si res pereant, aut deteriores fiant, detrimentum uxor sustineat, si augentur, commodum sentiat, nisi dolo aut culpa viri interitus, vel deterioratio contingat, qui damnum resarcire tenebitur: sicut & impensas repetet, si quas fecerit in rerum augmentum. Vult D. Covar. & alii ex præcitatatis sentiunt, propter pactum virum præter contractus dotalis naturam etiam ex levissima culpa obligari, quod displicet ex perpensis supra, num. 10. & 20.

Verf. Tertio colligitur.

Cum pacifcitur, ut res in dotem data, etiam æstimata, soluto matrimonio reddantur, nulla emptio contrahitur, & dos seu non æstimata habetur. Tusch. num. 22. Merlin. num. 27. Menoch. n. 19. Cancr. variat. part. 1. cap. 9. num. 122. verf. In ista materia, Trentac. num. 28. Petr. Barbosa n. 29. verf. De his, Molin. num. 13. Fontanell. de pact. nupt. claus. 5. gloss. 8. part. 13. num. 31. Greg. Lop. ubi proximè. Quo casu quoad dotis restitutionem eadem sunt observanda, ac in precedenti, cum illud pactum sub hoc semper tacite contineatur, ut D. Covar. inferius nos docet. Sed si quis promiserit eandem dotem restituere, dos ut æstimata reputabitur, & maritus pecuniâ solutâ, satisfacit. Petr. Barbosa num. 31.

Verf. His verò.

Illis casibus, de quibus pronuper actum est, 24 permittitur viro alienare dotalia, etiam immobilia, consentiente consorte. Trentacinq. num. 28. Merlin. num. 15. Sed aliud probat Petr. Barbosa d. verf. de his; nam cum ex pactis dos inæstimata constituitur, resque traditæ dotalis existant, idem in illis debet observari, quod in aliis simpliciter absque pacto in dotem præstitis, quæ si immobilia sint, nec uxore consentiente per maritum possunt alienari, l. unic. §. Cum lex, C. de rei uxore. act. princip. Inst. quib. alien. lic. vel non. Nec obsistit lex Æstimatis, solut. matrim. quia quondam sub tempus Scævolæ authoris ejus, ex lege Julia licebat fundum alienare dotalem, si uxor consentiret: atque ita decisio procedit, non propter pactum, sed secundum juris communis regulas, quod tunc temporis vigebat, & vigit usque ad Justinianum. Sic eum textum intelligunt Cujac. ad illam, lib. 2. responsor. Scævolæ. Petr. Barbosa num. 33. Observat Molin. d. disp. 426. num. 11: in corpore Juris leges reperiri, quæ alienationem fundi dotalis, consentiente uxore permittunt juxta jus antiquum, in quibus dicta lex Æstimatis, numerari debet. De rerum dotalium alienatione Hermos. cum pluribus in l. 22. gloss. 5. à num. 2. tit. 5. p. 5. Molin. de just. & jur. tract. 2. disp. 428. Guttier. de juram. confirmat. part. 1. cap. 1. Seraphin. de privileg. juram. privi. 76. Fontanell. de pact. nuptial. claus. 7. gloss. 3. part. 13. ex num. 14.

Verf. Horum autem trium.

Ubi dos constituitur rebus æstimatis, cum pacto ut ipsæ soluto matrimonio restituantur, periculum ad uxorem attinet; maritus tamen teneretur si illius